

Sygn. akt I CSK 883/22

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z powództwa Z. S. i W. K.
przeciwko V. W. i V.
z siedzibą w Berlinie
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 czerwca 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 31 marca 2021 r., sygn. akt I ACa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i oddala
wniosek powodów o zasądzenie kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący oparli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na pierwszej i czwartej spośród wymienionych przesłanek.

Przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć charakter uniwersalny, co oznacza, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych, podobnych spraw. Chodzi przy tym o problem, którego wyjaśnienie jest konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i także w związku z podstawą prawną zaskarżonego wyroku (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13 oraz z dnia 3 lutego 2012 r. I UK 271/11 - nie publ.). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07 oraz z dnia 9 lutego 2011 r., III SK 41/10 - nie publ.).

Skarżący swoje wątpliwości ujęli w pytaniach: „Czy dopuszczalne jest ustalanie przez sąd, że strony zastrzegły karę gwarancyjną w sytuacji, gdy: a) postanowienia zawartego pomiędzy stronami porozumienia w części dotyczącej naliczenia kary, wprost odwołują się do pojęć: „kara umowna” oraz „na skutek okoliczności za które odpowiada Inwestor”, a sądy *meriti* nie przeprowadziły postępowania dowodowego w celu ustalenia rzeczywistego zamiaru stron porozumienia? b) strony nie wskazały wprost w treści zawartego pomiędzy nimi porozumienia, że dłużnik nie może zwolnić się z zapłaty określonej kwoty przez wykazanie, iż nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania? c) zaoferowane przez wierzyciela, na którym spoczywał ciężar dowodu statuowany przez art. 6 k.c., w toku postępowania dowody nigdy nie zmierzały do wykazania, że strony zastrzegły karę gwarancyjną? Czy dla oceny zasadności roszczenia o zapłatę kary gwarancyjnej bez znaczenia

pozostaje wysokość szkody poniesionej przez wierzyciela na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego, a w szczególności, czy dochodzenie kary gwarancyjnej w pełnej wysokości, w kwocie znacząco przekraczającej wysokość szkody, czy też kiedy wierzyciel nie podjął jakichkolwiek starań w celu wyłączenia lub zminimalizowania szkody, jest dopuszczalne? Czy zastrzeżenie kary gwarancyjnej, jako instytucji opartej wyłącznie na odwołaniu do zasady swobody umów z art. 353¹ k.c. umożliwia miarkowanie kary gwarancyjnej jedynie z perspektywy nadużycia prawa z art. 5 k.c., a w razie odpowiedzi przeczącej - przy zastosowaniu jakich zasad i kryteriów oceny takie miarkowanie powinno się odbywać? Czy przejawem nadużycia prawa (in concreto polegającego na naruszeniu zasad uczciwości kupieckiej) w kontekście miarkowania kary gwarancyjnej na podstawie art. 5 k.c. jest: a) zastrzeżenie jej w takiej wysokości, którą w świetle zasad doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania przeciętny uczestnik obrotu gospodarczego uznałby za rażąco wygórowaną? b) zastrzeżenie jej w takiej wysokości, że spełnienie świadczenia przez dłużnika, zważywszy na rodzaj prowadzonej przez niego działalności, od początku byłoby gospodarczo niemożliwe do spełnienia? Czy możliwe jest dokonanie przez sąd rozpoznający sprawę rozszerzającej wykładni oświadczeń woli stron w taki sposób, że zastrzeżona kara pieniężna, określona przez same strony w tekście umowy jako „kara umowna”, zostaje uznana za „karę gwarancyjną” stanowiącą wyraz umownego rozszerzenia odpowiedzialności niezależnie od winy i szkody, w zakresie której nie mają zastosowania przepisy o karze umownej, pomimo tego, że: a) postanowienia w zakresie zastrzeżenia kar umownych zredagowane zostały przez profesjonalnych pełnomocników, wykazujących się z założenia podwyższoną znajomością prawa, a ich treść jasno wskazuje na użycie sformułowań odpowiadających kodeksowym instytucjom prawnym, jak również sformułowań jednoznacznie ograniczających odpowiedzialność jednej ze stron do okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność, b) postanowienia porozumienia o karze umownej zostały zredagowane przez tego samego profesjonalnego pełnomocnika, który budując roszczenie w niniejszej sprawie określił je jako „kara umowna” i w tymże kierunku prowadził postępowanie dowodowe, co stanowi wyraz braku wiedzy tegoż pełnomocnika co do umowy stron porozumienia w zakresie

rozszerzenia odpowiedzialności pozwanych i oparcia jej na innych podstawach, aniżeli wynikają z przepisów o karze umownej, co świadczy m.in. o tym, że intencją stron porozumienia nie było zastrzeżenie kary pieniężnej pod postacią inną niż kara umowna, c) w ocenie sądu świadczenie powodujące obowiązek zapłaty kary pieniężnej nie zostało oznaczone, wskutek czego należało uznać, iż kara umowna nie została skutecznie zastrzeżona?”.

Przedstawiona przez skarżących pytania nie odzwierciedlają istotnych zagadnień prawnych; nie mają one charakteru abstrakcyjnego i odnoszą się do stanu faktycznego niniejszej sprawy. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera argumentacji jurystycznej wskazującej na występowanie odmiennych ocen przedstawionego problemu oraz na to, że przepisy dotyczące tej kwestii nie doczekały się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Skarżący poza przedstawionymi wątpliwościami nie zaprezentowali odpowiedniego wywodu prawnego i nie dokonali analizy orzecznictwa, z której wynikałyby jakiejkolwiek rozbieżności. Nie jest rolą Sądu Najwyższego domyślanie się lub poszukiwanie okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., sygn. akt II UK 38/08, nie publ. i z dnia 14 grudnia 2004 r., sygn. akt II CZ 142/04, nie publ.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury, odwołanie się do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga przedstawienia, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi oraz argumentacji wykazującej, że istotnie skarga jest oczywiście uzasadniona. Chodzi tu o wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Celem sformułowania powyższej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest wykazanie oczywistego naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacji, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, nie publ.).

Skarżący nie wykazali przesłanki oczywistej zasadności wniesionej skargi. Wskazali, że jest ona oczywiście zasadna z uwagi na ewidentne naruszenie w postępowaniu podstawowych zasad postępowania cywilnego, tj. zasady dyspozycyjności oraz zasady prawa do sądu.

Treść uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje o jej oczywistej zasadności. Okoliczności wskazane przez skarżących nie usprawiedliwiają takiej oceny zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy nie dopatrył się rażącego naruszenia powołanych przepisów, widocznego *prima facie*. Brak jest jakichkolwiek podstaw, aby twierdzić, że w niniejszej sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa.

Wobec powyższego nie można uznać, że przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały w sposób właściwy wykazane.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).